

LEIDING GEVEN AAN EEN LERENDE SCHOOL

*Welke vragen heb jij
vandaag gesteld?*

Loes van Wessum en Ingrid
Verheggen, Gompel&Svacina,
€ 21,50

Hoe kan de schoolleider leiding geven aan het ontwikkelen van een schoolcultuur die gericht is op samenwerken, onderzoeken en leren? Het is verleidelijk om leraren die met vragen en problemen komen pasklare oplossingen te bieden. Maar ze worden meer geholpen door juist geen antwoorden te geven en integendeel nog meer vragen te stellen. Uiteindelijk zullen ze dan zelf hun oorspronkelijke vraag beantwoorden. Waarschijnlijk komt er dan ook een betere oplossing, die bovendien eerder uitgevoerd zal worden, omdat de leraar ze zelf bedacht heeft. Vragen stellen ondersteunt leerprocessen.

De auteurs werken met een analysekader dat behulpzaam is om vragen te stellen en niet meteen in actie te schieten, maar eerst goed te kijken wat er nu echt aan de hand is.

HANDBOEK PROFESSIELE SCHOOLCULTUUR

Focus op koers en gedrag

Henk Galenkamp en
Jeanette Schut, Pica,
€ 24,05

Dit handboek gaat over de cultuur van onderwijsorganisaties. Cultuur is grotendeels onbewust, maar zeer nadrukkelijk in de school aanwezig. Ingesleten gewoonten, oud zeer, aannames; dit kan allemaal leiden tot onprofessioneel gedrag van volwassenen in en rond de school. Uitgangspunt is dat alle gedrag is aangeleerd, en dus kan ook nieuw, professioneel gedrag worden aangeleerd. Professioneel gedrag leidt tot het behalen van de doelen van de school en tot welbevinden, van jezelf en van de ander. Daarna wordt ingezoomd op de thema's communicatie en gedrag, waarbij ook aandacht wordt besteed aan de rol van de leider in de school. In het laatste hoofdstuk worden praktische handvatten gegeven om de cultuur van de school te professionaliseren. Cruciaal hierin is: begrenzen van gedrag met behoud van relatie.

Docente en publiciste **Jacqueline Boerefijn** las het Handboek professionele schoolcultuur (Focus op koers en gedrag), door Henk Galenkamp en Jeanette Schut. Een aanrader, aldus Boerefijn.

‘Dit boek is een absolute must’

DOOR JACQUELINE BOEREFIJN

‘In Van Twaalf tot Achttien, december 2017, schreef Henk Galenkamp een bijdrage met de titel *Welbevinden op school; een belangrijke factor voor een professionele schoolcultuur*. Ik was blij verrast dat hij in dit artikel inzoomde op de professionele schoolcultuur met de vraag: draagt het gedrag dat plaatsvindt op de school bij aan welbevinden?’

Zelf heb ik me vanuit de positieve psychologie het laatste decennium gericht op het verbeteren van het welbevinden van leerlingen via het scheppen van een goede sfeer in de klas en op school. Sfeer hangt nauw samen met cultuur. Al met al was ik daarom erg benieuwd naar dit handboek.

Cultuur lijkt vaak ongrijpbaar en moeilijk te veranderen, maar dit boek laat zien hoe zaken onzichtbaar invloed uitoefenen, een bijna autonome onderstroom vormen en gedrag of sfeer in stand kunnen houden, zelfs als een half team vertrekt en er nieuwe collega's komen. Glashelder wordt uitgelegd wat cultuur is, wat professioneel is, wat welbevinden inhoudt, waarom dat zo belangrijk is. Het boek is als volgt ingedeeld:

- 1 De professionele schoolcultuur
- 2 De koers van de school
- 3 Professionele communicatie
- 4 Professioneel gedrag
- 5 Leiderschap
- 6 Het traject naar een professionele schoolcultuur

Het boek richt zich vooral op schoolleiders, maar is interessant voor iedereen die op een school werkt. Cultuur is tenslotte iets dat je met z'n allen deelt. Dit boek is een absolute must voor iedereen die op zijn school zaken wil verbeteren, maar het boek is evenzo interessant voor scholen waar alles op orde is. Het boek geeft inzicht in de mechanismes. De gebrekkige communicatie bij ons op school had ik altijd mopperend neergelegd bij de schoolleiding. Nu weet ik dat ik evengoed een aandeel heb. Niet klagen bij het koffieapparaat, maar zelf stappen zetten en aangeven wat ik nodig heb.

Een essentiële passage uit het handboek:

Cultuur is gedrag dat mensen in een groep met elkaar delen. Dit gedrag is grotendeels onbewust. Het zijn de ongeschreven regels in de school. Wanneer een nieuwe docent tot een team toetreedt scant deze wat de gebruikelijke omgangsvormen zijn in dit team. Dan treedt het principe op: ‘Je hoort er pas bij als je doet zoals wij’. Zo wordt gedrag door nieuwe medewerkers overgenomen.

Een Professionele Schoolcultuur is een cultuur waarin alle gedrag, van iedereen:
– bijdraagt aan de doelen van de school,
– bijdraagt aan toename van welbevinden van de persoon zelf,
– en óók bijdraagt aan toename van het welbevinden van anderen.
Bovendien wordt in een professionele cultuur gedrag dat hier tegen ingaat op vriendelijke wijze, doch uiterst effectief, begrensd.

Het boek staat vol met realistische voorbeelden en is zeer compleet. Er is aanvullend online materiaal zoals vragenlijsten om te inventariseren hoe het nu op school gaat, en wat er beter kan. Een aanrader!

Jacqueline Boerefijn is biologiedocent en positief psycholoog.

Ze ontwikkelde ‘Lessen in geluk’ voor de brugklas, en schreef onder andere ‘Gelukkig voor de klas, ga voor meer werkplezier en betere leerprestaties’.